

Forenede sager C-396/05, C-419/05 og C-450/05

Doris Habelt m.fl.

mod

Deutsche Rentenversicherung Bund

(anmodninger om præjudiciel afgørelse indgivet af Sozialgericht Berlin og Landessozialgericht Berlin-Brandenburg (Tyskland))

»Social sikring — forordning (EØF) nr. 1408/71 — bilag III og VI — fri bevægelighed for personer — artikel 18 EF, 39 EF og 42 EF — ydelser ved alderdom — bidragsperioder tilbagelagt uden for Forbundsrepublikken Tysklands område — manglende mulighed for eksport«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat V. Trstenjak fremsat den 28. juni 2007 I - 11900
Domstolens dom (Store Afdeling) af 18. december 2007 . . . . . I - 11948

Sammendrag af dom

1. *Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende — fællesskabsretlige bestemmelser — materielt anvendelsesområde — ydelser ved alderdom eller til efterladte*

[Rådets forordning nr. 1408/71, art. 4, stk. 1, litra c) og d), og art. 4]

2. *Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende — ydelser ved alderdom — særregler i den tyske lovgivning*
(Art. 18 EF, 39 EF og 42 EF; Rådets forordning nr. 1408/71, art. 4, stk. 1, og bilag VI, afsnit C, nr. 1)
3. *Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende — fællesskabsretlige bestemmelser — materielt anvendelsesområde — ydelser ved alderdom eller til efterladte*
[Rådets forordning nr. 1408/71, art. 4, stk. 1, litra c) og d)]
4. *Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende — fællesskabsretlige bestemmelser — anvendelse i stedet for bestemmelserne i overenskomster om social sikring afsluttet mellem medlemsstaterne — grænser*
[Art. 39 EF og 42 EF; Rådets forordning nr. 1408/71, bilag III, afsnit A og B, nr. 35, litra e)]
5. *Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende — ydelser ved alderdom — særregler i den tyske lovgivning*
(Art. 42 EF; Rådets forordning nr. 1408/71, art. 4, stk. 1, og bilag VI, afsnit C, nr. 1)

1. En ydelse kan anses for en social sikringsydelse, såfremt den tildeles de berettigede uden nogen individuel bedømmelse af personlige behov, men efter lovbestemte kriterier og forudsat, at den vedrører én af de risici, der udtrykkeligt er anført i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

fantt anvendelse, som befinder sig uden for Forbundsrepublikken Tysklands område, anerkendes nævnte bidragsperioder ikke som sådanne på grund af krigen, men fordi bidragene blev overført i henhold til tysk lovgivning på området for aldersforsikring. De nævnte ydelser er i lighed med pensioner, der er baseret på perioder tilbagelagt på området for den nuværende Forbundsrepublik Tyskland, finansieret ved bidrag fra de forsikrede, der aktuelt udøver beskæftigelse. I øvrigt er betalingen af sådanne ydelser til modtagere med bopæl uden for Forbundsrepublikken Tyskland ikke baseret på et skøn, ud over det forhold, at den tyske pensionsforsikringslovgivning fastsætter, at pensioner fra bidragsperioder, der er tilbagelagt på de dele af området, hvor Det Tyske Riges sociale

For så vidt angår tyske pensioner på grundlag af bidragsperioder, der i de omhandlede perioder er tilbagelagt af de berørte på de dele af området, hvor Det Tredje Riges sociale sikringslovgivning

sikringslovgivning fandt anvendelse, som hovedregel overføres til udlandet, når de berettigede er født inden den 19. maj 1950 og inden den 19. maj 1990 har taget fast bopæl i udlandet. Følgelig skal sådanne ydelser, henset til deres karakter, anses for ydelser ved alderdom og ydelser til efterladte som omhandlet i artikel 4, stk. 1, litra c) og d), i forordning nr. 1408/71.

(jf. præmis 63, 66, 67 og 69)

2. Bestemmelserne i bilag VI, afsnit C, der har overskriften »Tyskland«, nr. 1, i forordning nr. 1408/71 er uforenelige med den frie bevægelighed for personer, og navnlig artikel 42 EF, for så vidt som bestemmelserne giver adgang til, med henblik på overførsel af alderspension, at underlægge hensynet til bidragsperioder, der er tilbagelagt mellem 1937 og 1945 på de dele af området, hvor Det Tredje Riges sociale sikringslovgivning fandt anvendelse, som befinder sig uden for Forbundsrepublikken Tysklands område, en betingelse om, at modtageren har bopæl i denne medlemsstat.

De bestemmelser i forordning nr. 1408/71, der har til formål at sikre

retten til de sociale sikringsydelser, der skal udbetales af den kompetente stat, også når den sikrede, som udelukkende har arbejdet i sin oprindelsesstat, har bopæl i eller flytter til en anden medlemsstat, medvirker ikke blot til at sikre arbejdskraftens frie bevægelighed i medfør af artikel 39 EF, men også unionsborgernes frie bevægelighed inden for Det Europæiske Fællesskab i medfør af 18 EF. Således gør de tyske myndigheders afslag på at tage bidrag fra de berørte i løbet af de omhandlede perioder i betragtning ved beregningen af aldersdomsydelse det åbenbart mere vanskeligt eller umuligt for dem at udøve deres ret til fri bevægelighed inden for Unionen og udgør således en hindring for denne frihed.

For så vidt angår de særlige ydelser uden bidragspligt, der er nævnt i bilag IIa til forordning nr. 1408/71, er det inden for rammerne af gennemførelsen af artikel 42 EF tilladt fællesskabslovgiver at vedtage bestemmelser, der fraviger princippet om eksport af sociale sikringsydelser. Der kan nærmere lovligt opstilles en betingelse om bopæl i den stat, hvor den kompetente institution er beliggende, for tildeling af ydelser, der er snævert knyttet til det sociale miljø. Dette er klart ikke tilfældet for sociale sikringsydelser, der er omfattet af artikel 4, stk. 1, i nævnte forordning, der tilsyneladende ikke er snævert knyttede til det sociale miljø i den medlemsstat, hvori de er blevet indført, og således kan

være betingede af opfyldelse af et bopælskrav. Såfremt det under disse betingelser blev tilladt den kompetente medlemsstat at påberåbe sig integration i denne stats sociale liv som begrundelse for at opstille en bopælsklausul, ville dette være i direkte strid med det grundlæggende formål for Unionen, der består i at fremme personers bevægelighed inden for denne og deres integration i andre medlemsstaters samfund.

efter lovbestemte kriterier og forudsat, at den vedrører én af de risici, der udtrykkeligt er anført i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

Selv om en risiko for et alvorligt indgreb i en social sikringsordnings økonomiske ligevægt endvidere kan berettige sådanne begrænsninger, har den tyske regering ikke godtgjort, hvorledes en flytning af bopæl uden for Forbundsrepublikken Tyskland kan gøre de økonomiske forpligtelser, der påhviler den tyske sociale sikringsordning, tungere.

For så vidt angår ydelser på grundlag af bidragsperioder i henhold til den tyske lov om pensionsrettigheder optjent ved bidrag i udlandet er formålet med denne lov at integrere de forsikrede, som har tilbagelagt bidragsperioder i denne lovs forstand inden for den tyske pensionsforsikringslovgivning, idet disse forsikrede behandles, som om de havde tilbagelagt de nævnte bidragsperioder i Tyskland. Selv om der i øvrigt findes situationer, hvor ydelser, der udbetales i henhold til nævnte lov, kan betragtes som beregnet på at afhjælpe vanskelige situationer, der er opstået på grund af begivenheder forbundet med det nationalsocialistiske styre og Den Anden Verdenskrig, er dette ikke tilfældet i en situation som den i hovedsagen foreliggende. Hertil kommer, at udbetalingen af de nævnte ydelser til berettigede med bopæl uden for Forbundsrepublikken Tyskland ikke er baseret på et skøn, idet pensionsforsikringslovgivningen fastsætter, at pensioner fra bidragsperioder, der er omfattet af den tyske lov om pensionsrettigheder optjent ved bidrag i udlandet, som hovedregel overføres til udlandet, når de berettigede er født inden den 19. maj 1950 og inden den

(jf. præmis 78, 79, 81-83 og 85 samt domskonkl. 1)

3. En ydelse kan anses for en social sikringsydelse, såfremt den tildeles de berettigede uden nogen individuel bedømmelse af personlige behov, men

19. maj 1990 har taget fast bopæl i udlandet. Følgelig bør de nævnte ydelser henset til deres karakteristika betragtes som ydelser ved alderdom og til efterladte i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 4, stk. 1, litra c) og d), i forordning nr. 1408/71.

(jf. præmis 107, 110-112 og 114)

4. Fortabelse i henhold til bilag III, afsnit A, nr. 35, litra e), og bilag III, afsnit B, nr. 35, litra e), til forordning nr. 1408/71 og overenskomsten mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Republikken Østrig om social sikring, indgået den 4. oktober 1995, af den ret til ydelser ved alderdom, der følger af overenskomsten om social sikring, der er indgået mellem de nævnte stater den 22. december 1966, når den berørte har taget bopæl i Østrig inden forordning nr. 1408/71's ikrafttræden i denne medlemsstat, udgør en tilsidesættelse af artikel 39 EF og 42 EF. Følgelig er de nævnte bestemmelser i forordning nr. 1408/71 og den tysk-østrigske overenskomst af 1995 uforenelige med artikel 39 EF og 42 EF, for så vidt som disse bestemmelser giver adgang til, under omstændigheder, hvor den berettigede har bopæl i Østrig, med henblik på overførsel af alderspension, at underlægge hensyntagen til bidragsperioder, der er tilbagelagt i Rumænien mellem 1953 og 1970 i henhold til loven om pensionsrettigheder optjent ved bidrag i udlandet, en betingelse om, at modtagerne har bopæl på Forbundsrepublikken Tysklands område.

Fællesskabsrettens bestemmelser kan finde anvendelse på erhvervsmæssig beskæftigelse, der udøves uden for Fællesskabets område, når arbejdsforholdet bevarer en tilstrækkelig snæver tilknytning til dette område. Dette princip bør forstås således, at det ligeledes omfatter tilfælde, hvor arbejdsforholdet har en tilstrækkelig tilknytning til en medlemsstats ret og dermed til de relevante retsregler i fællesskabsretten.

(jf. præmis 122, 124 og 125 samt domskonkl. 2)

5. Bestemmelserne i bilag VI, afsnit C, der har overskriften »Tyskland«, nr. 1, i forordning nr. 1408/71 er uforenelige med den frie bevægelighed for personer, og navnlig med artikel 42 EF, for så vidt som bestemmelserne giver adgang til, med henblik på overførsel af alderspension, at underlægge hensyntagen til bidragsperioder, der er tilbagelagt i Rumænien mellem 1953 og 1970 i henhold til loven om pensionsrettigheder optjent ved bidrag i udlandet, en betingelse om, at modtagerne har bopæl på Forbundsrepublikken Tysklands område.

(jf. præmis 129 og domskonkl. 3)